

Komora auditorů České republiky

úvod

KRONIKA

Vážení čtenáři,

dostáváte do rukou kroniku Komory auditorů České republiky, která vznikala v průběhu několika posledních let. Její autoři si kladli za cíl zachytit dodatečně různými formami i období minulá, která zahrnují aktivity související s auditorskou profesí několik let před samotným vznikem komory, poté zřízení a ustavení komory a její aktivity v prvopočátcích. Nebylo snadné po řadě let nalézt autentické dokumenty a fotografie, takže kronika obsahuje i vzpomínky osob, které byly tehdy „u toho“.

Na přípravě kroniky se podíleli Jiří Vrba, Bohuslav Poduška, Vladimír Pilný, Eva Rokosová, Athina Lérová, zejména pak kronikáři Jan Kahuda a Jindřich Schwippel, kteří vedli i rozhovory s pamětníky a bývalými prezidenty komory. Autorům všech částí patří upřímné poděkování. Grafické zpracování a výroba byly svěřeny grafickému studiu Detail, autorem převážného množství fotografií je redaktor časopisu Auditor Jaromír Dočkal, některé však pocházejí i z jiných zdrojů.

Kronika obsahuje úvodní část, která popisuje situaci před vznikem Komory, a dále je členěna na části podle volebních, resp. funkčních období. Každá část je doplněna pamětnickým rozhovorem s prezidentem komory, který byl v daném období ve funkci.

Kronika je vyhotovena v jednom tištěném exempláři v kožené vazbě, který je uložen v sídle Komory auditorů. K nahlédnutí je po dohodě s pracovníky úřadu.

Ke kronice náleží rozsáhlý archiv, který obsahuje originální dokumenty, výtisky všech čísel časopisu Auditor, jeho mimořádných příloh, auditorské směrnice, příručky pro auditory, profesní předpisy, materiály pro jednotlivé sněmy auditorů a výtisky dalších neperiodických publikací vydaných Komorou, dále obsahuje fotografie a fotoarchiv v elektronické formě na CD zachycující události ze života Komory.

Kronika je rozesílána letos všem auditorům s časopisem Auditor na CD ve formátu pdf, kde je zachycen stav k 30. červnu 2008. Předpokládáme, že kronika bude v příštím období doplňována průběžně.

Praha dne 31. října 2008

Ing. Eva Rokosová, MBA, Úřad Komory auditorů ČR

Prvním v pořadí byla Unie účetních ČSFR, která vznikla jako Sdružení občanů podle zákona č. 83/1990 Sb. a byla registrována federálním ministerstvem vnitra dne 22. května 1990. Tato unie sdružovala specialisty a odborníky v oboru účetnictví, finanční a auditorské činnosti a jejím cílem bylo vytvářet vhodné podmínky pro prosazování oborových profesních zájmů, moderních metod a postupů. Mezi zakládajícími členy byli paní Ami Haplová, Jana Ištvánfyová, Libuše Müllerová a pánové Radomír Kosina, Ladislav Langr, Jiří Kožich, Zdeněk Novotný a Milan Svoboda. Unie získala rovněž pověření k výkonu činnosti ověřovatele podle tehdejší vyhlášky federálního ministerstva financí č. 63/1989 Sb.

Unie účetních působila až do 7. ledna 1991 - dnem 8. ledna 1991 byla Ministerstvem vnitra České republiky zaregistrována změna Stanov, včetně změny názvu na Unii auditorů ČR a současně byla její činnost poprvé omezena pouze na území České republiky. Důvodem této změny bylo vytvořit základy samosprávného orgánu auditorské profese - ta byla do té doby upravena na základě vyhlášky č. 63/1989 Sb. - až do vzniku nezávislého postavení auditorů podle připravovaného zákona o auditorech. Zejména rychlý proces privatizace a rozvoj podnikatelského prostředí v České republice si vyžadoval stále vyšší nároky na auditorskou profesi včetně významného rozšiřování poptávky po těchto službách.

Unie auditorů ČR, s posledním sídlem v Praze, Spálené ulici č. 51, začala vydávat v roce 1992 první časopis Auditor. Na prvních stránkách tohoto speciálního časopisu, určeného pro historicky nově vznikající profesi, se její členové mohli průběžně seznamovat s výsledky činnosti Unie. Ke dni 8. února 1992 sdružovala Unie auditorů ČR podle údajů valné hromady celkem 149 řádných členů.

Rada Unie, vedená Ing. Bohuslavem Poduškou, položila základy pozdějších odborných výborů Komory auditorů České republiky. Zřídila výbory: pro auditorské standardy,

Unie auditorů měla sídlo ve Spálené ulici v Praze 1.

pro přípravu vzdělávacího a zkušebního systému, pro přípravu statutu a organizačního řádu, pro přípravu disciplinárního řádu, pro přípravu pojištění auditorů a pro přípravu hospodaření Komory auditorů ČR. V čísle 1/1992 zmíněného časopisu byl poprvé zveřejněn návrh zákona ČNR o auditorech a Komoře auditorů České republiky a dále návrhy prvního statutu a volebního řádu komory.

Kromě zakládajících členů Unie účetních se do nově zvolené Rady Unie auditorů zapojili i další auditori: František Havel, Jan Doležal, Jiří Vrba, Petr Mlčák, Pavel Závitkovský. Samostatnou kapitolou bylo seznamování členů se zásadními připravovanými změnami v účetní a daňové soustavě, mezinárodními účetními a auditorskými standardy formou pořádání odborných seminářů s účastí předních českých i zahraničních lektorů. Dále Unie navázala historicky první kontakty s mezinárodními institucemi a představiteli vybraných profesních komor. Příkladem může být například setkání se zástupci rakouské komory auditorů a daňových poradců v Praze ve dnech 22.–23. dubna 1992, s představiteli německé komory auditorů v Praze ve dnech 6.–7. května 1992. I o těchto aktivitách informuje časopis Auditor č. 2/1992. Na stránkách tohoto čísla byla zveřejněna i tzv. Osmá směrnice rady ES z 10. dubna 1984, která upravovala podmínky ověřování účetních závěrek auditory. Publikování textu této směrnice mělo základ ve vyzdvižení nutnosti řídit se těmito pravidly při tvorbě nového zákona o auditorech v podmínkách České republiky.

Ve druhém pololetí roku 1992 se členové Rady Unie významně podíleli na legislativních přípravách nového zákona o auditorech a komoře auditorů, jejímž cílem bylo povinné sdružování auditorů nezávislé na státu. Audit se v té době začal formovat jako profese v podstatě nezávislá na státu (stát zasahoval jen v oblasti vstupu do profese, tj. při odborných zkouškách) s vlastními dozorovými orgány. To umožnilo začlenění Komory auditorů ČR do mezinárodních institucí sdružujících účetní znalce a auditory (IFAC, FEE).

První čísla časopisu Auditor.

Unie auditorů se podílela na přípravě nového zákona o auditorech a komoře auditorů.

Za účelem založení Komory auditorů ČR podle přijatého zákona ČNR č. 254/1992 Sb., který byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 20. listopadu 1992, byl ministrem financí ČR jmenován přípravný výbor pod vedením náměstka ministra ing. Miroslava Téry. Členy tohoto přípravného výboru byla řada představitelů Unie auditorů, z nichž lze vzpomenout Ladislava Langra, Bohuslava Podušku, Jiřího Vrba, Jana Doležala, Libuši Müllerovou, Zdeňka Novotného, Pavla Závitkovského a Antonína Jandu. Přípravný výbor v tomto složení a ve spolupráci s Uníí auditorů zajistil svolání ustavujícího sněmu Komory auditorů na 18. února 1993 včetně přípravy základních dokumentů. O těchto dokumentech v rámci příprav na ustavující sněm komory informoval poslední časopis Auditor č. 3/1992 vydaný Uníí auditorů ČR.

Unie auditorů ukončila svoji činnost po založení Komory auditorů, kdy na základě závěrečné valné hromady dne 27. března 1993 rozhodla o rozpuštění a zániku, a to dobrovolným rozpuštěním a převodem majetku ve výši likvidačního zůstatku Komoře auditorů České republiky.

Tímto okamžikem končí historie dvou právních předchůdců Komory auditorů ČR, jež měly zásluhu na vzniku samostatné auditorské profese upravené zákonem.

Jedním ze základních dokumentů připravovaných Uníí auditorů pro ustavující sněm Komory auditorů byl disciplinární řád.

Komora auditorů ČR v letech 1990–1992

Rozhovor s Bohuslavem Poduškou, jedním ze zakladatelů Unie auditorů a Komory auditorů ČR

Jak vznikala myšlenka na založení komory auditorů?

Myšlenka dobrovolného sdružování odborníků v účetnictví je samozřejmě daleko starší. Účetní měli svá sdružení již za první republiky...

Doba po roce 1948 ovšem vybraným profesím a sdružování nepřála a postavení účetních a účetnictví nebylo na výsluní. Impulsem, který už vedl přes Unii účetních k založení Komory auditorů České republiky, bylo přijetí zákona o ověřovatelích a nutnost ověřovat hospodaření podniků se zahraniční účastí.

Unie účetních, vzniklá oficiálně v roce 1990, sdružovala první dobrovolníky: kvalifikované účetní a ověřovatele/auditory. V roce 1991 dochází k transformaci a vzniká Unie auditorů. Cílem bylo (v rámci ekonomické transformace v ČR) všestranně připravit odborníky pro výkon auditorské profese.

Ve skupině prvních dobrovolníků v Unii auditorů byla mimo jiné A. Haplová, M. Svoboda, R. Kosina,

L. Langr, P. Novotný. Byli to lidé především z účetní praxe a dále z Vysoké školy ekonomické a ministerstva financí (dále jen MF). Měli jsme za úkol především informovat „ty, jichž se to týká“ o tom, co je to audit a jak by měli fungovat auditori jako právnické i fyzické osoby a jaké by mělo být jejich postavení. Stejně důležitým úkolem bylo získávání zahraničních poznatků. Měli jsme velkou podporu zahraničních komor auditorů z Francie, Anglie, Německa. Naši členové se učili na seminářích a prostřednictvím organizovaných vzdělávacích aktivit předávali informace dál.

Scházeli jsme se jednou za 14 dní; šlo nám především o získávání teoretických i praktických poznatků. Byla to první předzvěst vzniku komory. Mezi roky 1991 až 1992 přibývali další dobrovolníci, aby se podíleli na přípravě nového zákona (č. 524 z 20. 10. 1992). Byla to pro mne další nová zkušenost při tvorbě návrhu zákona o auditorech a Komore auditorů. Přicházely další impulsy, nové zkušenosti; nastala obtížná práce s poslaneckými výbory, přesvědčování poslanců

o tom, co nezávislá auditorská profese znamená. V období předvolební euforie bylo třeba dělat i drobné kompromisy.

Jaké byly první kroky Komory auditorů?

Na jaře roku 1993 v intencích přijatého zákona vznikla Komora auditorů České republiky. Unie auditorů dobrovolně zanikla, zkušenosti i finanční prostředky byly převedeny do Komory auditorů. Někteří původní členové přešli do jednotlivých výborů Komory auditorů. Jedním z hlavních úkolů bylo najít sídlo komory, vytvořit aparát, zajistit financování a podle zákona kromě jiného vést

seznam ověřovatelů, který jsme převzali z ministerstva financí. Bylo nutné vytvořit zkuškový a vzdělávací systém i dohled nad prací auditorů. Významná byla i práce nad auditorskými směrnici a manuály.

To vše se dělo pod velkým tlakem: byla tu povinnost vychovat nové auditory, protože poptávka po auditorské práci byla značná. Povinností auditorů bylo v té době, kromě jiného, ověření roční účetní závěrky u státních podniků a ověření všech privatizačních projektů. To tedy byly hlavní úkoly práce Komory auditorů ČR. Noví auditoři měli mít vysokoškolské vzdělání, praxi v účetnictví, znalost práva. Museli složit dosti náročné zkoušky a neomezovat svou odbornost jen na ověřování ročních uzávěrek, ale být i poradci. Právě na poradenství se požadavky stále zvyšují.

Ustavující sněm zvolil první radu Komory auditorů; prvním presidentem se stal profesor Pilný, já a Láďa Langr jsme byli vicepresidenty. Komora auditorů si pronajala místnosti v Opletalově ulici, vznikla naše kancelář, vznikaly jednotlivé výbory, zkušební komise; komise pro dohled nad auditorskou činností, začali jsme vydávat směrnice pro činnost auditorů, etický

kodeks a ostatní publikace, překlady, časopis Auditor, zavedl se příspěvkový řád atd.

Jaké jste měli potíže?

Začátky byly těžké. Komora auditorů měla zpočátku jen dva placené zaměstnance, kteří se starali o chod kanceláře, a zejména odborná činnost byla věc dobrovolné, neplacené práce po večerech, nocích a o víkendech. Měli jsme vize, úkoly - a velkou odpovědnost.

Největší obtíže byly organizačního rázu: financování komory jako příspěvkové neziskové organizace, shromažďování příspěvků a výnosů ze vzdělávacích aktivit a ze zkoušek - to vše vyžadovalo administrativu. K tomu samozřejmě ještě „servis“ pro naše členy. Diskuse o kompetencích komory rovněž nebyla snadná. Rovněž odolávání konkurenčním snahám nebylo jednoduché.

Měli jste vzory v zahraničí, jaké byly první úkoly?

Již v době fungování presidia Unie k nám jezdili odborníci z Anglie, Francie. Měli jsme stáže ve Francii a další semináře a školení. To vše s maximálním úsilím implementovat k nám potřebné znalosti. Hlavním úkolem bylo především

naplnit požadavky na úroveň profese: zavést vzdělávání a zkoušky, stále informovat členy o nových trendech a požadavcích na výkon profese. Současně jsme řešili organizační věci jako sídlo a jeho vybavení, pracovníci, finance, kontrola našeho hospodaření. In concreto to nebylo jednoduché: málo peněz i lidí - oproti množství úkolů najednou.

Já jsem se staral o organizační záležitosti, profesor Pilný s dalšími o odborný rozvoj. A všichni jsme stále byli neplacenými dobrovolníky. Požadavky na auditorskou činnost rostly a ukázalo se, že dobrovolná práce má své meze: střetávaly se tu zájmy rodiny, práce v zaměstnání atd., takže bylo nutné najít řešení, a to profesionalizaci komory.

Jaké byly první úspěchy komory?

Obecně to bylo prosazení profese auditorů u nás srovnatelné se světem. Privatizace přinesla „hlad“ po auditorech. Externí auditorské firmy ze zahraničí musely mít dekret od nás, od komory. Už podle dřívější legislativy bylo nutné auditorské ověření ročních uzávěrek u vybraných právních subjektů. Zákon v této době ještě dovoloval, že osoba s dekretem externího auditorství může audit provádět jako vedlejší pracovní činnost. Až zákon z roku 2000 stanovil auditorství jako činnost „na

plný úvazek." O tom se dlouze diskutovalo a v roce 2003 museli „vedlejšíci“ dekret vrátit. Jsem přesvědčen, že to byl správný krok, protože nároky a odpovědnost na tuto profesi jsou velké a vyžadují věnovat se profesi naplno.

Nač nejraději vzpomínáte?

Otevřeně řečeno, při všech velkých starostech to byla práce s dobrou partou lidí, kteří měli opravdový zájem o rozvoj auditorství. Po založení Komory auditorů přišla i zahraniční ocenění a dobrý pocit, že jsme „byli na úrovni.“ V mých

vzpomínkách převažuje to kladné, kdyby převažovalo to záporné, prostě bych to nedělal.

Jak vnímáte vývoj auditorské profese?

Auditorská profese se u nás rychle vyvíjí. Například před 10 lety zhruba 75 % příjmu externích auditorských firem tvořil statutární audit a jen 25 % poradenství; dnes je to téměř opačně. Původně se žádalo hlavně ověření ročních účetních závěrek a signál pro investory nebo akcionáře o míře rizik, což si žádalo zejména znalost účetnictví a daňové soustavy. Dnes auditor musí znát

tržní mechanismy, oceňování, makro- i mikroekonomii apod. Dnešní auditor musí nejen posoudit „zdraví firmy“, ale i poradit další „životosprávu“.

Co považujete za nejpodstatnější předpoklad dokonalého auditu?

NEZÁVISLOST, OBJEKTIVITU a ETIKU. Nezávislost a objektivitu pokládám za základní předpoklad pro etický výkon auditorské profese.

Co soudíte o postavení žen a mužů v oblasti auditu?

Otevřeně říkám, že nevidím rozdíly u žen ani mužů. Jde tu o schopnosti, etiku, rozsah vzdělání a praxi. Z praxe znám pozitivní i negativní příklady u obou pohlaví.

Jak se Vám jeví výhled do budoucnosti?

Dnes i v budoucnu musí auditor umět dobře poradit, jinak by „zákazník“ příště na jeho služby nereflektoval. Nejdůležitější je kvalita a „přidaná hodnota“ pro zákazníky.

*Písemný přepis rozhovoru, který vedl
PhDr. Jindřich Schwippel 29. 5. 2007 v pracovně
Ing. Bohuslava Podušky, ředitele úseku interního
auditů České spořitelny.*

